

Г.В. Нашкерська

Львівський національний університет імені Івана Франка, edelvais2003@ukr.net

Економічний розвиток будь-якої системи, в тому числі перехідної, визначається зростання ефективності діяльності, яке засвідчується значним зростанням її обсягів внаслідок ефективного використання наявних обмежених ресурсів.

Основними параметрами системи, що забезпечують формування нової економічної матерії є суб'єкти господарювання – підприємства. У більшості статутних документів, на підставі яких вони здійснюють свою діяльність, найважливішою її ціллю визначається отримання прибутку. Більш точно вона визначена представниками економічної теорії, які переконані, що метою діяльності будь-якого бізнесу є максимізація прибутку [1, с.112-120].

Формування фінансового результату здійснюється у системі фінансового обліку і визначається двома взаємопов'язаними складовими: перебігом операцій, що дозволяють визначити доходи і витрати та урахуванням змін оцінок активів і зобов'язань, які відбуваються при цьому.

Перша з названих складових, безумовно, є необхідною і важливою передумовою визнання доходів і витрат, що формують фінансовий результат і перебуває під пильною увагою дослідників, тоді як друга практично залишається поза їх інтересами.

Основною причиною такої ситуації є прихований характер проблеми. Видається, що визначення вартості більшості об'єктів фінансового обліку здійснюється автоматично: за цінами придбання, які склались на ринку на момент операції купівлі-продажу, або за сумою фактичних витрат, здійснених суб'єктом господарювання для визначення собівартості продукції чи послуг.

Однак вартість товарів, придбаних на недосконалому ринку (яким він є в перехідних економіках), не завжди можна вважати реальною, оскільки і покупець і продавець можуть бути недостатньо обізнаними щодо рівня цін.

Представники сучасної політичної економії переконані, що будь-який покупець, який виходить на ринок, готовий заплатити за товар певну суму грошових коштів, виходячи з корисності, тобто здатності товару задовольнити його потреби [1, с.79, с.83].

Наведене твердження, без сумніву, є повністю справедливим для кінцевого споживача (фізичної особи), однак оцінка предмету підприємством повинна здійснюватись у залежності від впливу, який він очікувано буде здійснювати придбаний об'єкт на результати діяльності: зростання прибутків, мінімізація витрат. Тобто, корисність об'єкта для підприємства повинна визначатись його вагою або значенням при формуванні нової економічної матерії.

Точність вимірювання залежить від складності економічної системи. У індивідуальних виробництвах та малих підприємствах вимірювання має елементарний характер. Для визначення інтенсивності прояву очікуваної тої чи іншої властивості об'єкта достатньо визначити його цінність для системи (підприємства) та накласти зовнішній масштаб вимірювання, який в економічних системах представлений грошовими одиницями.

Складні економічні системи (великі і середні підприємства) внаслідок взаємодії окремих елементів, як правило, отримують синергійний ефект, який проявляється у значному зростанні їх обсягів за умови їх ефективною діяльності. Тому для оцінювання їх окремих складових потрібен не тільки зовнішній, але і внутрішній масштаб вимірювання, який має умовний або розрахунковий характер і в значній мірі залежить від суб'єктів вимірювального процесу.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн./ За ред. С.М.Панчишина і П.Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 4 вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437 с.